

УДК 343.62

DOI <https://doi.org/10.32689/3083-7359.2026.2.5>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНИХ ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ ГРУПОЮ ОСІБ

I. I. Демидов

CRIMINAL LAW CHARACTERISTICS OF INTENTIONAL HOMICIDES COMMITTED BY A GROUP OF PERSONS

Ihor Demidov

Анотація. Статтю присвячено дослідженню кримінально-правової характеристики умисних вбивств, учинених групою осіб, як однієї з найбільш суспільно небезпечних форм кримінальних правопорушень проти життя людини. Проаналізовано особливості кримінально-правової кваліфікації таких діянь з урахуванням положень Кримінального кодексу України, судової практики та сучасних наукових підходів. Встановлено, що вчинення умисного вбивства групою осіб суттєво підвищує рівень суспільної небезпечності кримінального правопорушення, ускладнює механізм його вчинення, а також процес доказування під час досудового розслідування і судового розгляду. Особливу увагу приділено дослідженню поняття співучасті, форм співучасті, розмежуванню ролей співучасників, а також особливостям кримінальної відповідальності виконавця, організатора, підбурювача та пособника у випадках умисного позбавлення життя людини.

У статті проаналізовано характерні ознаки умисних вбивств, учинених групою осіб, визначено їх місце у системі кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, а також досліджено проблемні питання кваліфікації дій співучасників залежно від форми співучасті та ступеня реалізації спільного умислу. Акцентовано увагу на необхідності встановлення єдиного умислу, узгодженості дій учасників, причинного зв'язку між поведінкою кожного співучасника та наслідками кримінального правопорушення. Обґрунтовано, що правильне визначення форми співучасті має вирішальне значення для індивідуалізації кримінальної відповідальності та забезпечення принципу справедливості під час застосування кримінального закону.

Зроблено висновок, що вдосконалення кримінально-правової характеристики умисних вбивств, учинених групою осіб, потребує комплексного дослідження норм кримінального законодавства, сучасної судової практики та наукових підходів до інституту співучасті. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів під час кваліфікації кримінальних правопорушень, підготовки методичних рекомендацій для органів досудового розслідування, прокуратури та суду, а також у процесі вдосконалення кримінального законодавства України.

Ключові слова: умисне вбивство, кримінальне правопорушення, група осіб, співучасть, кримінально-правова характеристика, кримінальна відповідальність, кваліфікація кримінальних правопорушень, співвиконавство, спільний умисел, Кримінальний кодекс України.

Abstract. The article is devoted to the study of the criminal law characteristics of intentional homicides committed by a group of persons as one of the most socially dangerous forms of criminal offenses against human life. The peculiarities of the criminal law qualification of such acts are analyzed with due regard to the provisions of the Criminal Code of Ukraine, judicial practice, and contemporary scientific approaches. It is established that the commission of intentional homicide by a group of persons significantly increases the social danger of the criminal offense, complicates the mechanism of its commission, and makes the process of proving the circumstances of the offense during pre-trial investigation and judicial proceedings more difficult. Particular attention is paid to the concept of complicity, the forms of complicity, the differentiation of the roles of accomplices, as well as the peculiarities of criminal liability of the perpetrator, organizer, instigator, and accomplice in cases of intentional deprivation of life.

The article analyzes the characteristic features of intentional homicides committed by a group of persons, determines their place within the system of criminal offenses against life and health, and examines problematic issues related to the qualification of the actions of accomplices depending on the form of complicity and the degree of implementation of their common intent. Special emphasis is placed on establishing the existence of a common intent, coordination of the participants' actions, and the causal link between the conduct of each accomplice and the consequences of the criminal offense. It is substantiated that the correct determination of the form of complicity is essential for the individualization of criminal liability and for ensuring the principle of justice in the application of criminal law.

It is concluded that improving the criminal law characteristics of intentional homicides committed by a group of persons requires a comprehensive analysis of criminal legislation, contemporary judicial practice, and scientific approaches to the institution of complicity. The practical significance of the study lies in the possibility of applying its findings to the qualification of criminal offenses, the development of methodological recommendations for pre-trial investigation bodies, prosecutors, and courts, as well as to the further improvement of the criminal legislation of Ukraine.

Key words: intentional homicide, criminal offense, group of persons, complicity, criminal law characteristics, criminal liability, qualification of criminal offenses, co-perpetration, common intent, Criminal Code of Ukraine.

1. Вступ. Право людини на життя є найвищою соціальною цінністю, гарантованою Конституцією України та міжнародними актами у сфері захисту прав людини. Одним із найнебезпечніших кримінальних правопорушень, що посягають на це право, є умисне вбивство, особливо якщо воно вчиняється групою осіб. Така форма співучасті істотно підвищує ступінь суспільної небезпечності кримінального правопорушення, оскільки спільні дії кількох осіб полегшують реалізацію кримінально протиправного умислу, створюють умови для більш ретельної підготовки, розподілу ролей між співучасниками, приховування слідів кримінального правопорушення та уникнення кримінальної відповідальності. Крім того, узгодженість дій співучасників нерідко зумовлює настання більш тяжких наслідків та ускладнює процес встановлення фактичних обставин кримінального правопорушення.

Особливої актуальності дослідження кримінально-правової характеристики умисних вбивств, учинених групою осіб, набуває в сучасних умовах, коли спостерігається ускладнення форм співучасті, активізація діяльності організованих груп та інших об'єднань, а також збільшення кількості кримінальних проваджень, у яких умисне позбавлення життя здійснюється за участю кількох осіб. Практика застосування кримінального законодавства свідчить, що під час кваліфікації таких кримінальних правопорушень нерідко виникають труднощі щодо встановлення форми співучасті, визначення ролі кожного учасника, доведення наявності спільного умислу та причинного зв'язку між діями окремих співучасників і суспільно небезпечними наслідками. Від правильного вирішення цих питань залежить індивідуалізація кримінальної відповідальності та забезпечення принципів законності, справедливості й невідворотності покарання.

Водночас чинне кримінальне законодавство України містить загальні положення щодо інституту співучасті та відповідальності за умисне вбивство, однак окремі питання їх практичного застосування залишаються дискусійними. Насамперед це стосується розмежування співвиконавства та інших форм співучасті, кримінально-правової оцінки дій кожного учасника кримінального правопорушення, кваліфікації ексцесу виконавця, а також визначення меж відповідальності організатора, підбурювача й пособника у випадках умисного позбавлення життя людини. Наявність різних підходів у правозастосовній практиці обумовлює необхідність

подальшого наукового осмислення зазначеної проблематики.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених інституту співучасті та кримінально-правовій характеристиці умисних вбивств, сучасні умови розвитку кримінального законодавства, новітня судова практика Верховного Суду та зміни криміногенної ситуації зумовлюють потребу в комплексному дослідженні особливостей кваліфікації умисних вбивств, учинених групою осіб. Це визначає актуальність обраної теми та необхідність вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення кримінально-правових підходів до кваліфікації таких кримінальних правопорушень і забезпечення однакового застосування кримінального законодавства України.

2. Стан дослідження проблеми. Проблематика кримінально-правової характеристики умисних вбивств, інституту співучасті у кримінальному праві та особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень, учинених групою осіб, тривалий час перебуває у центрі уваги вітчизняної юридичної науки. Значний внесок у дослідження зазначених питань зробили М. Мельник, М. Коржанський, Є. Стрельцов, В. Киричко та О. Дудоров. У працях цих учених розкрито зміст інституту співучасті, особливості кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень, учинених кількома особами, проблеми індивідуалізації кримінальної відповідальності співучасників, а також теоретичні й практичні аспекти застосування норм Особливої та Загальної частин Кримінального кодексу України.

Важливе значення для дослідження мають також сучасні наукові праці, присвячені аналізу судової практики щодо кваліфікації умисних вбивств, проблемам встановлення форми співучасті, розмежування співвиконавства та інших видів співучасті, визначення меж кримінальної відповідальності виконавця, організатора, підбурювача й пособника, а також особливостям доказування наявності спільного умислу. Наукові напрацювання свідчать про те, що саме правильне встановлення ролі кожного співучасника є визначальним для забезпечення законності та справедливості під час застосування кримінального закону.

Водночас аналіз сучасної юридичної літератури та правозастосовної практики свідчить, що окремі питання кримінально-правової характеристики умисних вбивств, учинених групою осіб, залишаються дискусійними. Насамперед це стосується кваліфікації дій співучасників за наявності різних

форм співучасті, встановлення меж спільного умислу, кримінально-правової оцінки експерсу виконавця, визначення причинного зв'язку між діями окремих учасників і наслідками кримінального правопорушення, а також застосування кваліфікуючої ознаки «вчинення кримінального правопорушення групою осіб» у практичній діяльності органів досудового розслідування та суду.

Недостатній рівень комплексного дослідження окремих аспектів зазначеної проблематики, оновлення судової практики Верховного Суду та необхідність забезпечення єдності правозастосування зумовлюють потребу у подальшому науковому аналізі кримінально-правової характеристики умисних вбивств, учинених групою осіб. Це визначає актуальність обраної теми та необхідність вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення підходів до кваліфікації таких кримінальних правопорушень і правильного застосування положень Кримінального кодексу України.

3. Виклад основного матеріалу.

Кримінально-правова характеристика умисних вбивств, учинених групою осіб, насамперед пов'язана з аналізом положень ст. 115 КК України, яка передбачає відповідальність за умисне протиправне заповдіння смерті іншій людині. Особливість досліджуваного виду кримінального правопорушення полягає в тому, що суспільно небезпечний результат досягається не одноособово, а шляхом узгодженої поведінки двох або більше осіб. Саме груповий характер посягання суттєво підвищує рівень суспільної небезпечності, оскільки спільність дій полегшує реалізацію умислу, посилює фізичний або психологічний вплив на потерпілого, ускладнює можливість його захисту та створює додаткові труднощі для правильної кримінально-правової кваліфікації.

Чинне кримінальне законодавство України передбачає відповідальність за умисне вбивство, учинене за попередньою змовою групою осіб, у п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України. Відповідно до цієї норми, кваліфікуючою ознакою є не просто участь кількох осіб, а наявність попередньої домовленості між ними щодо спільного позбавлення життя потерпілого. Така домовленість може бути як чітко вираженою, так і такою, що впливає з узгодженої поведінки учасників до початку виконання об'єктивної сторони кримінального правопорушення. У цьому контексті важливо відмежовувати випадки спонтанного приєднання до насильницьких дій від ситуацій, коли особи заздалегідь

об'єднали свої дії для досягнення єдиного результату.

О. Попович, Л. Томаш, П. Латковський та А. Бабій зазначають, що об'єктивна сторона умисного вбивства має матеріальний склад і включає суспільно небезпечне діяння у формі дії або бездіяльності, наслідок у вигляді біологічної смерті людини та причинний зв'язок між діянням і наслідком [1, с. 27]. Такий підхід є важливим для аналізу групового умисного вбивства, оскільки в межах співвиконавства необхідно встановити не лише факт смерті потерпілого, а й роль кожного учасника у механізмі її заповдіння. Якщо кілька осіб спільно застосовують насильство, діють узгоджено та усвідомлюють спрямованість своїх дій на позбавлення життя, то кожна з них може визнаватися співвиконавцем, навіть якщо безпосередньою причиною смерті стало тілесне ушкодження, заповдіне лише одним із учасників.

На думку Т. Сабанюк, кримінально-правова характеристика умисного протиправного заповдіння смерті іншій людині має значення не лише для кваліфікації, а й для організації взаємодії слідчого та оперативних підрозділів під час досудового розслідування [2, с. 381]. Ця позиція є слушною, оскільки у справах про групове умисне вбивство особливого значення набуває встановлення попередньої домовленості, розподілу ролей, мотивів поведінки кожного учасника, характеру їхніх дій до, під час і після вчинення кримінального правопорушення. Наявність групи потребує ретельного аналізу не лише фактичної участі особи у заповдінні смерті, а й її психічного ставлення до спільного результату.

Суб'єктивна сторона умисного вбивства характеризується умисною формою вини. О. Попович, Л. Томаш, П. Латковський та А. Бабій підкреслюють, що умисел при цьому може бути прямим або непрямым, однак він має бути спрямований на настання смерті іншої людини [1, с. 27]. Для умисного вбивства, учиненого групою осіб, ключовим є встановлення єдності умислу учасників. Це означає, що кожен із них повинен усвідомлювати спільний характер дій, передбачати можливість або неминучість настання смерті потерпілого та бажати її настання або свідомо припускати такий наслідок. Якщо один із учасників мав умисел лише на заповдіння тілесних ушкоджень, а інший самостійно реалізував умисел на позбавлення життя, кваліфікація дій кожного повинна здійснюватися окремо, з урахуванням фактичного змісту його вини.

Особливої уваги потребує питання попередньої змови. Вона означає досягнення

домовленості до початку виконання дій, безпосередньо спрямованих на позбавлення життя потерпілого. Така домовленість не обов'язково має бути тривалою або детально розробленою. Вона може виникнути незадовго до вчинення кримінального правопорушення, однак обов'язково повинна передувати початку його виконання. Якщо ж узгодженість виникла вже під час нападу, без попереднього погодження спільного умислу, це може свідчити про групове насильство, але не завжди утворює саме кваліфікуючу ознаку, передбачену п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України.

С. Корогод та В. Примаченко, досліджуючи кримінальну відповідальність за окремі види умисного вбивства, звертають увагу на необхідність комплексного аналізу об'єктивних і суб'єктивних ознак такого посягання, а також на значення правильної побудови норм, що передбачають відповідальність за найбільш небезпечні форми позбавлення життя [3, с. 5–7]. З урахуванням цієї позиції можна стверджувати, що умисне вбивство, учинене групою осіб, потребує особливо уважного встановлення всіх елементів складу кримінального правопорушення, оскільки помилка у визначенні форми участі хоча б однієї особи може призвести до неправильної кваліфікації.

Об'єктом умисного вбивства є життя людини як найвища соціальна цінність, що охороняється кримінальним законом. У груповому умисному вбивстві безпосередній об'єкт залишається тим самим, однак спосіб посягання набуває підвищеної небезпечності через колективний характер дій. Потерпілим може бути будь-яка фізична особа незалежно від віку, стану здоров'я, соціального статусу чи інших ознак. Для кваліфікації не має значення, чи могла потерпіла особа чинити опір, однак фактична безпорадність потерпілого може враховуватися при оцінці інших кваліфікуючих ознак або при призначенні покарання.

О. Радутний, аналізуючи законодавче визначення умисного вбивства, акцентує увагу на тому, що диспозиція ч. 1 ст. 115 КК України фактично поєднує в собі ознаку протиправності та умисної форми вини, а тому правильне розуміння цієї конструкції має значення для відмежування умисного заподіяння смерті від необережного [4, с. 6]. У межах досліджуваної теми це має практичне значення, оскільки при груповому насильстві смерть потерпілого не завжди охоплюється умислом усіх учасників. Тому правозастосувач повинен з'ясувати, чи усвідомлював кожен учасник саме спрямованість спільних

дій на позбавлення життя, а не лише на спричинення фізичної шкоди.

Суб'єктом умисного вбивства є фізична осудна особа, яка досягла чотирнадцятирічного віку. У груповому умисному вбивстві кожен учасник повинен відповідати цим загальним вимогам. Якщо одна з осіб не досягла віку кримінальної відповідальності або є неосудною, це не виключає відповідальності іншого учасника, однак може впливати на вирішення питання про наявність саме групового характеру діяння. При цьому для кваліфікації за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України необхідно, щоб у спільному умисному позбавленні життя брали участь щонайменше дві особи, які можуть бути суб'єктами кримінальної відповідальності.

Д. Ковальчук, досліджуючи кримінологічні аспекти умисного вбивства, звертає увагу на значення аналізу особи правопорушника, мотивів, причин та умов учинення такого діяння [5, с. 56]. Хоча зазначене дослідження присвячене іншому різновиду умисного вбивства, його висновки можуть бути використані й при аналізі групових форм, оскільки мотиви учасників не завжди є однаковими. Один учасник може діяти з мотивів помсти, інший – через залежність від лідера групи, страх, солідарність або бажання підтримати спільну агресивну поведінку. Проте для кваліфікації за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України вирішальним є не тотожність мотивів, а наявність спільного умислу на позбавлення життя.

Важливою проблемою є відмежування співвиконавства від пособництва. Співвиконавцями є особи, які безпосередньо беруть участь у виконанні об'єктивної сторони умисного вбивства або виконують частину узгоджених дій, необхідних для реалізації спільного умислу. Наприклад, один учасник може утримувати потерпілого, інший – завдавати тілесних ушкоджень, третій – перешкоджати втечі або чинити психологічний тиск. Якщо всі ці дії охоплюються єдиним умислом на позбавлення життя, вони можуть утворювати співвиконавство. Натомість особа, яка лише надала засіб, інформацію або сприяла приховуванню після події без участі у спільному умислі на позбавлення життя, не повинна автоматично визнаватися співвиконавцем.

Судова практика виходить із того, що умисне вбивство, учинене за попередньою змовою групою осіб, має місце тоді, коли у позбавленні життя потерпілого брали участь дві або більше особи, які до початку виконання домовилися про спільне його вчинення

[6]. Такий підхід відповідає загальним положенням кримінального права про співучасть і дозволяє відмежовувати кваліфікований склад від ситуацій, коли декілька осіб діяли одночасно, але без єдиного попереднього умислу.

Суттєве значення для правильної правової оцінки умисного вбивства, вчиненого групою осіб, має визначення ролі кожного з учасників у здійсненні злочину. Попри спільність наміру, фактичний внесок кожного учасника може значно варіюватися [7]. Один із учасників кримінального правопорушення може безпосередньо заподіювати потерпілому смертельні тілесні ушкодження, в той час як інший здатен утримувати потерпілого на місці, перешкоджаючи його втечі, або ж усувати будь-які інші перешкоди, що заважають реалізації злочинного наміру. За таких обставин кримінально-правова оцінка дій кожного окремого учасника має враховувати його конкретну роль у загальному умислі та рівень участі у досягненні злочинного результату.

Важливо визначити, чи були дії співучасників охоплені єдиним спільним умислом і чи вони були необхідними для досягнення кримінально протиправного результату, до якого вони разом прагнули. Лише комплексний аналіз поведінки кожного з учасників дозволяє точно розмежувати форми співучасті та встановити межі їхньої кримінальної відповідальності. Це значення підкреслює необхідність глибокого розгляду всіх обставин і ролей у злочині, що дозволяє ухвалювати обґрунтовані рішення при розгляді справи [8]. Такий підхід відповідає усталеній практиці Верховного Суду щодо кваліфікації умисного вбивства, учиненого за попередньою змовою групою осіб, відповідно до якої співвиконавцями визнаються не лише особи, які безпосередньо заподіяли смерть потерпілому, а й ті, що, діючи в межах єдиного умислу, виконали частину дій, необхідних для реалізації спільного наміру.

Вивчення особливостей групового умисного вбивства має надзвичайне значення, оскільки воно визначає необхідність у глибокому й точному аналізі причинно-наслідкових зв'язків між діями кожного окремого учасника та кінцевим результатом у вигляді смерті потерпілого. У тих ситуаціях, коли летальне ушкодження заподіяно виключно одним із співучасників, інші залучені особи можуть бути визнані співвиконавцями лише за умови, що їхні дії становили невід'ємну частину єдиного процесу реалізації спільного наміру.

Крім того, їхня поведінка повинна об'єктивно сприяти настанню фатального

наслідку. З іншого боку, дії людини, яка не усвідомлювала наміру інших співучасників позбавити життя або ж не мала бажання і жодної можливості припустити настання такого результату, мають бути окремо оцінені з кримінально-правової точки зору на основі реальних обставин конкретного кримінального провадження [9].

Такий підхід відповідає сучасній судовій практиці, відповідно до якої співвиконавцями визнаються особи, об'єднані єдиним умислом, навіть якщо смертельне ушкодження заподіяв лише один із них, за умови, що інші виконали частину дій, необхідних для реалізації спільного умислу.

Особливої уваги слід приділити аналізу мотивів та цілей співучасників злочину, адже, хоча вони можуть не завжди збігатися, їх розуміння є важливим для встановлення справжнього умислу кожного учасника. На практиці бувають випадки, коли один із учасників діє з корисливих мотивів, інший прагне помсти або керується особистою неприязню, тоді як третій може виконувати свою роль під психологічним впливом організатора. Однак різниця в мотивах сама по собі не виключає можливості існування попередньої змови, якщо всі учасники усвідомлювали спільний характер своїх дій, передбачали ймовірність настання смерті потерпілого та погоджувалися з таким розвитком подій.

При кримінально-правовій характеристиці умисного вбивства, скоєного групою осіб, важливо враховувати всі елементи складу правопорушення, специфіку інституту співучасті, зміст попередньої змови, характер умислу кожного окремого учасника та фактичний внесок кожного у досягнення спільної мети. Детальний аналіз цих аспектів забезпечує правильне застосування положень статті 115 Кримінального кодексу України в частині 12 пункту 2. Це сприяє встановленню однакової судової практики та дотриманню принципів законності, індивідуалізації кримінальної відповідальності і справедливості під час кваліфікації випадків умисних вбивств, вчинених у складі групи осіб [10].

Отже, умисне вбивство, учинене групою осіб, є одним із найбільш небезпечних різновидів кримінальних правопорушень проти життя особи. Його кримінально-правова характеристика охоплює встановлення об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони, а також спеціальної кваліфікуючої ознаки – попередньої змови групи осіб. Для правильної кваліфікації необхідно довести не лише факт участі кількох осіб у події, а й наявність між ними

попередньої домовленості, спільного умислу, узгодженості дій та причинного зв'язку між поведінкою учасників і смертю потерпілого. Саме ці ознаки дають можливість відмежувати умисне вбивство, учинене за попередньою змовою групою осіб, від інших форм насильницьких кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи.

4. Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що умисне вбивство, учинене групою осіб, належить до найбільш суспільно небезпечних кримінальних правопорушень проти життя особи, оскільки поєднання спільного умислу декількох осіб, попередньої змови та узгодженості їхніх дій істотно підвищує ризик настання суспільно небезпечних наслідків і ускладнює процес кримінально-правової кваліфікації. Кримінально-правова характеристика цього виду кримінального правопорушення повинна здійснюватися шляхом комплексного аналізу всіх елементів його складу, а також обов'язкового встановлення форми співучасті, ролі кожного учасника, характеру попередньої домовленості та змісту їхнього умислу.

Дослідження наукових підходів українських учених свідчить, що вирішальне значення для правильної кваліфікації має не лише встановлення факту спільної участі кількох осіб у позбавленні життя потерпілого, а й доведення єдиного умислу, узгодженості поведінки співучасників та причинного зв'язку між діями кожного з них і суспільно

небезпечним наслідком. Саме ці ознаки дозволяють відмежувати співвиконавство від інших форм співучасті та забезпечити правильне застосування положень п. 12 ч. 2 ст. 115 Кримінального кодексу України.

Водночас сучасні умови розвитку кримінально-правових відносин, зміни характеру насильницької кримінально-протиправної поведінки, а також формування нової судової практики зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення теоретичних підходів до розуміння ознак умисного вбивства, учиненого групою осіб. Особливої уваги потребують питання встановлення попередньої змови, визначення меж відповідальності співвиконавців, відмежування групового умисного вбивства від суміжних складів кримінальних правопорушень та забезпечення єдності правозастосовної практики.

Отже, ефективне застосування кримінально-правових норм щодо відповідальності за умисне вбивство, учинене групою осіб, можливе лише за умови комплексного дослідження об'єктивних і суб'єктивних ознак кримінального правопорушення, врахування сучасних наукових напрацювань, актуальної практики Верховного Суду та правильного застосування інституту співучасті. Це сприятиме підвищенню якості кримінально-правової кваліфікації, забезпеченню принципу невідворотності кримінальної відповідальності та належному захисту найвищої соціальної цінності – життя людини.

REFERENCES

1. Popovych, O.V., Tomash, L.V., Latkovskiy, P.P., & Babii, A.Yu. (2022). *Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna* [Criminal Law of Ukraine. Special Part]. Chernivtsi. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kryminalne-pravo-Ukrayiny.-Osoblyva-chastyna-2022.pdf
2. Sabaniuk, T. R. (2023). Problemni aspekty kryminalno-pravovoi kharakterystyky umysnoho protypravnoho zapodiannia smerti inshii liudyni yak chynnyka, shcho vplyvaie na orhanizatsiiu vzaiedonii slidchoho ta operatyvnykh pidrozdiliv. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. No. 9. P. 381–384. https://lsej.org.ua/9_2023/92.pdf
3. Korohod, S. V., Prymachenko, V. F. (2023). *Kryminalna vidpovidalnist za umysne vbyvstvo, poiednane iz zgvaltuvanniam abo seksualnym nasylstvom*. Odesa: Yurydyka, <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/12120/1/>
4. Radutnyi, O. E. (2023). Do pytannia zakonodavchoho vyznachennia umysnoho vbyvstva u kryminalnomu pravi Ukrainy. *Pravova informatyka*. <https://il.ippi.org.ua/article/view/287257/281168>
5. Kovalchuk, D. V. (2025). Kryminolohichna kharakterystyka umysnoho vbyvstva, vchynenoho v stani sylnoho dushevnogo khvyliuvannia. *Analychno-porivnialne pravoznavstvo*. No. 4. P. 56–61. <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/download/338697/327011>
6. Cassation Criminal Court. (n.d.). *Praktyka Kasatsiinoho kryminalnoho sudu shchodo zastosuvannia st. 115 KK Ukrainy. Umysne vbyvstvo, uchynene za poperednoi zmovoiu hrupoiu osib* [Practice of the Cassation Criminal Court on the application of Article 115 of the Criminal Code of Ukraine. Intentional murder committed by a group of persons upon prior conspiracy]. <https://court.opendatabot.ua/lp/umysne-vbyvstvo-ctattia-115-198>
7. Babanin, S.V. (2025). Osoblyvosti kvalifikatsii ta pokarannia za umysne vbyvstvo, vchynene za poperednoi zmovoiu hrupoiu osib [Features of qualification and punishment for intentional murder committed by a group of persons upon prior conspiracy]. *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs*, 4, 57–66. <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/499>

8. Plenum of the Supreme Court of Ukraine. (2003). Pro sudovu praktyku v spravakh pro zlochynty proty zhyttia ta zdorovia osoby: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 07 liutoho 2003 roku No. 2 [On judicial practice in cases concerning crimes against life and health of a person: Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine of February 7, 2003 No. 2]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>

9. Criminal Cassation Court within the Supreme Court. (2025). Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 14 sichnia 2025 roku u spravi No. 760/7012/17-k [Decision of the Criminal Cassation Court within the Supreme Court of January 14, 2025 in Case No. 760/7012/17-к]. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1755647/>

10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05 kvitnia 2001 roku No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001 No. 2341-III]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ihor Demidov

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor at the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities, Interregional Academy of Personnel Management

e-mail: demidov_igor@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1646-2037>

Демидов Ігор Іванович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

e-mail: demidov_igor@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1646-2037>

Дата надходження статті: 17.04.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 20.05.2026

Дата прийняття статті: 05.06.2026

Дата публікації статті: 05.10.2026